

ПОЛІТИЧНА ІСТОРІЯ ЄВРОПИ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>другий (магістерський)</i>
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія 033 Філософія
Освітня програма	Європейські студії
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 рік підготовки осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>6 кредитів ЄКТС/ 180 год. (лекції – 36 год.; семінарські заняття – 36 год.; самостійна робота здобувача (СР) – 108 год.)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Екзамен, МКР</i>
Розклад занять	<i>Розклад занять розміщено за посиланням https://rozklad.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: к.і.н., доцент, Чолій Сергій Васильович, scholiy@ukr.net Семінарські: доцент, Чолій Сергій Васильович, scholiy@ukr.net</i>
Розміщення курсу	Курси розміщені на дистанційній платформі «Сікорський» із застосуванням платформи Moodle https://do.ipk.kpi.ua/course/view.php?id=8039

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

«*Політична історія Європи*» є навчальною дисципліною, що належить до нормативних освітніх компонентів циклу підготовки магістра зі спеціальності «Європейські студії».

Метою навчальної дисципліни є Дослідження основних політичних подій та процесів, що сформували сучасну Європу, з акцентом на їхній вплив на формування сучасних державних систем.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є політичні процеси на території Європи з часів виникнення тут державності і дотепер.

Відповідність програмних компетентностей та результатів навчання. Навчальна дисципліна, як компонент освітньо професійної програми підготовки магістра **забезпечує:**

Загальні компетентності (soft skills):

ЗК4	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності
ЗК6	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, проведення досліджень на відповідному рівні.
ЗК8	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

Фахові компетенції:

ФК1	Здатність виявляти та досліджувати історичні й археологічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію. Здатність критично працювати з філософськими текстами, застосовувати різні методи аналізу й інтерпретації
ФК2	Здатність планувати і виконувати наукові дослідження в галузі історії та археології. Здатність використовувати історико-філософську спадщину в осмисленні та розв'язанні дослідницьких проблем
ФК5	Здатність обирати і застосовувати найбільш ефективну методологічну стратегію дослідження
ФК7	Здатність здійснювати аналіз, оцінку і прогнозування соціальних, економічних та культурних процесів з застосуванням фахових знань. Здатність здійснювати експертний аналіз в предметній області
ФК9	Здатність професійно проводити світоглядний аналіз та етико-ціннісну експертизу європейської та євроатлантичної інтеграції України на підставі принципу україноцентризму. Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проєкти у сфері історії та/або археології з європейськими та євроатлантичними інституціями

Програмні результати навчання:

ПРН1	Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної та філософської науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень, застосовувати релевантні методи аналізу та їх інтерпретації
ПРН3	Здійснювати рецензування, коментування, анотації наукових, наукопопулярних, освітніх та публіцистичних текстів, які стосуються питань історії та археології
ПРН9	Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері історії та археології, висувати та перевіряти гіпотези, обирати методи дослідження, аналізувати результати, обговорювати висновки
ПРН13	Розширювати актуалізовану джерельну базу за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі в наукових та археологічних експедиціях тощо
ПРН18	Використовувати набуті знання в практиці європейської та євроатлантичної інтеграції України, зокрема проводити світоглядний аналіз та етико-ціннісну експертизу інтеграційних процесів
ПРН20	Узагальнювати результати власних наукових досліджень у сферах історії та філософії та презентувати їх у доповідях, публікаціях державною та іноземною мовами із дотриманням принципів академічної доброчесності та професійної етики

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

В структурно-логічній схемі ОНП підготовки фахівця другого (магістерського) рівня вищої освіти навчальна дисципліна «Політична історія Європи» входить до переліку нормативних дисциплін, спрямованих на формування загальних та фахових компетентностей фахівця/здобувача.

Пререквізити навчальна дисципліна викладається в 1 семестрі першого року навчання та має міждисциплінарний характер та формує основу для вивчення інших навчальних дисциплін в структурно-логічній схемі освітньо-наукової програми (ОНП). Основою вивчення дисципліни є базові знання з всесвітньої історії, історії України та інших гуманітарних, природничих й точних дисциплін, набутих в межах загальної середньої освіти та першого рівня вищої освіти гуманітарного спрямування.

Постреквізитами дана навчальна дисципліна формує навички / здатність у студентів зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області відповідної ОПІ другого (магістерського) рівня вищої освіти. Вона є основою для проходження ПО 08 Науково-дослідна практика.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	В сь ог о	у тому числі		
		Л ек ці ї	Се мі на р- сь кі	СРС
Розділ 1. Політична історія Європи з давніх часів і до початку модерної епохи				
Тема 1.1. Вступ. Теоретичні та методологічні основи курсу	8	2	2	4
Тема 1.2. Античність в Європі	8	2	2	4
Тема 1.3. Політичні особливості європейського Середньовіччя	8	2	2	4
Тема 1.4. Зміни в політичному житті внаслідок Великих географічних відкриттів	6	2	2	2
Тема 1.5. Вплив Ренесансу та Реформації на політичну структуру Європи	8	2	2	4
Тема 1.6. Нові державні структури ранньомодерної Європи	7,4	2	1,4	4
МКР до Розділу 1	4,6		0,6	4
Разом за Розділом 1	50	12	12	26
Розділ 2. Новий час та епоха Світових Воєн				
Тема 2.7 Французькі революції межі 18 та 19 століть та їх вплив на Європу	8	2	2	4
Тема 2.8 «Весна народів» та загальна лібералізація	8	2	2	4
Тема 2.9 Імперіалізм та становлення нового світового порядку на межі 19 та 20 століть	8	2	2	4
Тема 2.10 Перша світова війна	8	2	2	4
Тема 2.11 Міжвоєнний період в Європі	8	2	2	4
Тема 2.12 Друга світова війна	7,4	2	1,4	4
МКР за Розділом 2	0,6		0,6	
Разом за Розділом 2	48	12	12	24
Розділ 3. Європа після Другої світової війни				
Тема 3.13 Східний та Західний блоки Холодної війни	18	4	4	10
Тема 3.14 Міжнародні відносини біполярного світу	16	4	4	8
Тема 3.15 Розпад комуністичного блоку. Демократизація Центрально-Східної Європи	17,2	4	3,2	10
МКР за Розділом 3	0,8		0,8	
Разом за Розділом 3	52	12	12	28
Разом	150	36	36	78
<i>Екзамен</i>				30
Всього годин	180	36	36	108

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення навчальної дисципліни та підготовки до лекційних, семінарських занять, модульної контрольної та самостійної роботи використовується: навчальний матеріал що викладається на лекціях, базова та додаткова література, яку здобувач опрацьовує самостійно із застосуванням конспектів лекцій, інтернет-ресурсів та матеріалів дистанційного курсу. За умов

дистанційного навчання можна користуватися літературою, яка розміщена у електронному вигляді на університетських та зовнішніх носіях.

4.1 Основна література

1. Капранови, Б. Історія Європи. Український погляд / Брати Капранови. — Київ, 2019. — Електронний ресурс (PDF). — Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kapranovy_Braty/Istoriia_Yevropy_Ukrainskyi_pohliad.pdf
2. Ідея Європи в суспільному дискурсі сучасної України : монографія / авт. колектив. — Київ, 2020. — Електронний ресурс (PDF). — Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Avtorskyi_kolektyv/Ideia_Yevropy_v_suspilnomu_dyskursi_suchasnoi_Ukrainy_monohrafiia.pdf
3. Новітня історія Центральної та Східної Європи : навчально-методичний посібник. — Львів, 2023. — Електронний ресурс (PDF). — Режим доступу: <https://clio.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/10/Novitnia-istoriia-TSN.-Skh.-YEvropy-pdf.pdf>
4. Світова історія та історія Європи : колекція відкритих електронних книг і текстів. — Електронна бібліотека. — Оновлюється (2019–2024). — Режим доступу: <https://fb2-epub.com.ua/xfsearch/zhanr/svitova-istorija/>
5. Історія міжнародних відносин : підруч. / І. В. Алексеєнко, А. Х. Маргулов, І. А. Єремєєва, М. В. Несправа. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 228 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Avtorskyi_kolektyv/Istoriia_mizhnarodnykh_vidnosyn.pdf? (Доступ 1.06.2025 р)
6. Історія Центрально-Східної Європи : посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / за ред. Л. Зашкільняка ; Львівський національний ун-т ім. І. Франка. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2001. https://chtyvo.org.ua/authors/Zashkilniak_Leonid/Istoriia_Tsentralno-Skhidnoi_Yevropy/ (Доступ 1.06.2025 р)
7. Новітня історія країн Східної Європи: 40-ві — 90-ті роки ХХ ст. : курс лекцій: навч. посіб. для студ. гуманит. спец. вищ. закл. освіти / В. І. Яровий. — К. : Либідь, 1997. https://chtyvo.org.ua/authors/Yarovy_Valerii/Istoriia_novitnoho_chasu_krain_Tsentralnoi_ta_Pivdenno-Skhidnoi_Yevropy_1944_1994_rr/ (Доступ 1.06.2025 р)

4.2 Додаткова література

8. Відкритість. Суспільство. Влада. Від Нантського едикту до падіння комунізму / Авт.-упоряд. Е. Ле Руа Ладюрі [пер. з франц. Є. Марічева]. — К. : Ніка-Центр, 2008. — 264 с. — (Серія «Ідеї та Історії»; Вип. : 2).
9. [Дворнік Ф. Слов'яни в Європейській історії та цивілізації \[Архівовано 10 грудня 2016 у Wayback Machine.\]](#) / Пер. з англ. — К.: Дух і Літера, 2000. — 528 с.
10. Демократизація і Європейський союз. Країни Центральної та Східної Європи в першому десятилітті ХХІ ст. / [пер. з англ. О. Кислюка ; ред. В. Вишневий]. — К. : Укр. письменник, 2012.
11. [Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття: довідник. Ч. 1 \[Архівовано 21 грудня 2016 у Wayback Machine.\]](#) / Уклад. А. М. Круглашов, І. Озимок, Т. С. Астапенко, В. В. Руссу. — Чернівці, 2010. — 212 с.
12. [Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу \[Архівовано 20 грудня 2016 у Wayback Machine.\]](#) : монографія / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування ; за ред. І. В. Яковюка. — К. : Ред. журн. «Право України», 2012.
13. Історія Європейської Інтеграції. Від декларації Шумана до розширення на Схід / Роберт Казімір; пер.: Ігор Андрейко, Андрій Максимук. — Перемишль: Парламент Молоді, 2003.
14. Історія західних і південних слов'ян : з давніх часів до ХХ ст. : навчальний посібник / під ред. В. І. Ярового. — К. : Либідь, 2003.
15. Історія народів Росії (1861 р. — початок ХХ ст.): Навчальний посібник / Василь Васильович Малий; Наук. ред. С. В. Трубочанінов. — Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2006.

16. Колесник В.Ф., Павленко В. М. Історія міжнародних відносин (1918 – 1939 рр.). – К., 2011. https://chtyvo.org.ua/authors/Kolesnyk_V/Istoriia_mizhnarodnykh_vidnosyn_1918_1939_rr/
17. Ставнюк В.В. Фемістокл і Афіни: діяльність Фемістокла в контексті еволюції афінського поліса. Київ : Прайм-М, 2004. 248 с. URL : http://shron1.chtyvo.org.ua/Stavniuk_Viktor/Femistokl_i_Afyny_diiialnist_Femistokla_v_konteksti_evoliutsii_afinskoho_polisa.pdf
18. Суспільно-політична історія країн Європи в ХХ столітті / М-во освіти і науки України, Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, Каф. історії нов. та новіт. часу; [редкол.: О. І. Сич, А. В. Мінаєв]. — Чернівці: ЧНУ, 2011.

Навчальний контент

1. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Під час вивчення навчальної дисципліни (освітнього компоненту) заплановано проведення лекційних та семінарських занять, написання однієї модульної контрольної роботи. На завершення курсу запланований іспит.

Під час навчання й для взаємодії зі здобувачами застосовуються стратегії активного і колективного навчання, які визначаються такими:

1. Технологіями навчання:

- *особистісно-орієнтовані (розвиваючі) технології*, засновані на активних формах і методах навчання («мозковий штурм», ділові ігри, наукова дискусія, експрес-конференція, круглий стіл);
- *інформаційно-комунікаційні технології*, що забезпечують проблемно-дослідницький характер процесу навчання та активізацію самостійної роботи здобувачів (електронні презентації для лекційних занять, використання аудіо-, відео-підтримки навчальних занять). Розробка і застосування на основі комп'ютерних і мультимедійних засобів творчих завдань, доповнення традиційних навчальних занять засобами взаємодії на основі мережевих комунікаційних можливостей (інтернет-семінар). При дистанційному навчанні використовуються такі сервери відеоконференцій, як ZOOM та/або Goggle Meet, освітній вебсервіс Google Classroom на платформі «Сікорський», месенджери для комунікацій зі студентами, університетське програмне забезпечення Інформаційно-телекомунікаційної системи «Електронний кампус».

2. Методами навчання:

2.1. на лекціях застосовується:

- *пояснювально-ілюстративний* метод, який дає здобувачам змогу отримати знання з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник (презентацію) в «готовій» формі. Вони сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в рамках репродуктивного (відтворювального) мислення. Цей метод дає змогу передавати здобувачам великий масив інформації.

- *метод проблемного викладення матеріалу*. Під час заняття *викладач порушує* проблему, формулює пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів та показує спосіб вирішення завдання. Зі свого боку а здобувачі не тільки сприймають, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за рухом думки *викладача* а.

2.2. на семінарських заняттях застосовується:

- *частково-пошуковий* (евристична бесіда) і *дослідницький* методи, які допомагають в організації активного пошуку вирішення проблеми, порушеної під час навчання і виконання пізнавальних завдань. На семінарі здобувачі самостійно вивчають літературу, джерела й виконують інші пошукові завдання. Ці методи дають змогу активізувати мислення здобувачів, викликають їхню зацікавленість до пізнання.
- *дискусійний метод* дозволяє стимулювати критичне мислення, спонукає до самостійного мислення через чітке формулювання власних думок, вимагає навичок оброблення інформації, змушує студентів осмислювати навчальний матеріал.
- *ділова гра* як метод передбачає активне творче навчання.

- частково-пошуковий або евристичний метод забезпечує організацію активного пошуку рішення поставлених пізнавальних завдань.
- метод проблемного викладу базується на постановці проблеми та формулюванні завдання на основі різних джерел і засобів. На занятті розглядається спосіб рішення задачі.
- дослідницький метод передбачає самостійну пошукову роботу з літературно-інформаційними джерелами / завданнями та проведення аналізу матеріалу / завдання

Відповідність методів навчання та оцінювання відображені в рейтинговій системі оцінювання, яка передбачає: модульну контрольну роботу, підсумковий залік.

Нижче наведено розподіл аудиторних годин за темами курсу, календарний план їх проведення, контрольні заходи та система оцінювання.

Назви розділів і тем	Лекція		Семинар		Опис занять	СР	Контрольні заходи
	Год.	Тиж	Год.	Тиж			
Розділ 1. Політична історія Європи з давніх часів і до початку модерної епохи							
Тема 1.1. Вступ. Теоретичні та методологічні основи курсу	2	1	2	1	Тема 1.1. Вступ. Теоретичні та методологічні основи курсу	4	Робота на семінарі №1.
Тема 1.2. Античність в Європі	2	2	2	2	Тема 1.2. Античність в Європі	4	Робота на семінарі №2.
Тема 1.3. Політичні особливості європейського Середньовіччя	2	3	2	3	Тема 1.3. Політичні особливості європейського Середньовіччя	4	Робота на семінарі №3.
Тема 1.4. Зміни в політичному житті внаслідок Великих географічних відкриттів	2	4	2	4	Тема 1.4. Зміни в політичному житті внаслідок Великих географічних відкриттів	4	Робота на семінарі №4.
Тема 1.5. Вплив Ренесансу та Реформації на політичну структуру Європи	2	5	2	5	Тема 1.5. Вплив Ренесансу та Реформації на політичну структуру Європи	4	Робота на семінарі №5.
Тема 1.6. Нові державні структури ранньомодерної Європи	2	6	2	6	Тема 1.6. Нові державні структури ранньомодерної Європи	6	Робота на семінарі №6. МКР 1.1.
Разом за розділом 1	12		12			26	
Розділ 2. Новий час та епоха Світових Воєн							
Тема 2.7 Французькі революції межі 18 та 19 століть та їх вплив на Європу	2	7	2	7	Тема 2.7 Французькі революції межі 18 та 19 століть та їх вплив на Європу	4	Робота на семінарі №7.
Тема 2.8 «Весна народів» та загальна лібералізація	2	8	2	8	Тема 2.8 «Весна народів» та загальна лібералізація	4	Робота на семінарі № 8.
Тема 2.9	2	9	2	9	Тема 2.9 Імперіалізм та	4	Робота на

Назви розділів і тем	Лекція		Семинар		Опис занять	СР	Контрольні заходи
	Год.	Тиж.	Год.	Тиж.			
Імперіалізм та становлення нового світового порядку на межі 19 та 20 століть					становлення нового світового порядку на межі 19 та 20 століть		семінарі № 9.
Тема 2.10 Перша світова війна	2	10	2	10	Тема 2.10 Перша світова війна	4	Робота на семінарі № 10.
Тема 2.11 Міжвоєнний період в Європі	2	11	2	11	Тема 2.11 Міжвоєнний період в Європі	4	Робота на семінарі № 11.
Тема 2.12 Друга світова війна	2	12	2	12	Тема 2.12 Друга світова війна	4	Робота на семінарі № 12. МКР 1.2.
Разом за розділом 2	12		12			24	
Розділ 3. Європа після Другої світової війни							
Тема 3.13 Східний та Західний блоки Холодної війни	4	13-14	4	13-14	Тема 3.13 Східний та Західний блоки Холодної війни	10	Робота на семінарі №13-14.
Тема 3.14 Міжнародні відносини біполярного світу	4	15-16	4	15-16	Тема 3.14 Міжнародні відносини біполярного світу	8	Робота на семінарі №15-16.
Тема 3.15 Розпад комуністичного блоку. Демократизація Центрально-Східної Європи	4	17-18	4	17-18	Тема 3.15 Розпад комуністичного блоку. Демократизація Центрально-Східної Європи	10	Робота на семінарі №17-18. МКР 1.3.
Разом за розділом 3	12		12			28	
Екзамен					За графіком	30	
Разом	36		36			108	

5.1 Лекційні заняття

Курс лекцій з навчальної дисципліни «*Політична історія Європи*» висвітлює актуальний, систематизований навчальний матеріал, демонструватимуться наукові презентації в обсязі достатньому для опанування кредитного модуля студентом.

	Тема та зміст заняття
1.	Тема 1.1. Вступ. Теоретичні та методологічні основи курсу <i>Перелік основних питань</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні та методологічні основи курсу 2. Історія як наука 3. Поняття та визначення <i>Основна література: [1, 3]</i> <i>Додаткова література: [17]</i>
2.	Тема 1.2. Античність в Європі <i>Перелік основних питань</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини виникнення Античної цивілізації

	<p>2. Основи політичного устрою Античної Греції</p> <p>3. Рим. Монархія, республіка, імперія</p> <p>4. Політичні інститути та політична думка античного світу</p> <p><u>Основна література:</u> [1, 3]</p> <p><u>Додаткова література:</u> [11, 16]</p>
3.	<p>Тема 1.3. Політичні особливості європейського Середньовіччя</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <p>1. Поширення християнства в Європі. Зіткнення зі степовими цивілізаціями та ісламським світом</p> <p>2. Ключові держави Європи</p> <p>3. Політичні інститути. Феодальне суспільство</p> <p><u>Основна література:</u> [1, 3-5]</p> <p><u>Додаткова література:</u> [7-8, 11, 13, 16]</p>
4.	<p>Тема 1.4. Зміни в політичному житті внаслідок Великих географічних відкриттів</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <p>1. Відкриття Америки та розвиток нових торговельних шляхів</p> <p>2. Капіталізм та роль Європи в глобальній торгівлі</p> <p>3. Зміни в політичних структурах</p> <p><u>Основна література:</u> [1, 3-5]</p> <p><u>Додаткова література:</u> [7, 11]</p>
5.	<p>Тема 1.5. Вплив Ренесансу та Реформації на політичну структуру Європи</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <p>1. Реформація як нова ідеологія та політичний рух</p> <p>2. Релігійні війни та їх вплив на політичне становище в Європі</p> <p>3. Вестфальська система міжнародних відносин</p> <p><u>Основна література:</u> [1, 4]</p> <p><u>Додаткова література:</u> [11, 13]</p>
6.	<p>Тема 1.6. Нові державні структури ранньомодерної Європи</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <p>1. Буржуазна революція в Нідерландах</p> <p>2. Громадянські війни в Англії</p> <p>3. Абсолютизм в Європі</p> <p>4. Ситуація в Центрально-Східній Європі. Вплив протистояння з Османською імперією на державні інститути країн порубіжжя</p> <p><u>Основна література:</u> [1, 3-5]</p> <p><u>Додаткова література:</u> [7-8, 11, 13]</p>
7.	<p>Тема 2.7 Французькі революції межі 18 та 19 століть та їх вплив на Європу</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <p>1. Криза абсолютизму в Європі кінця 18 століття</p> <p>2. Революційні події в Франції 1789-1815 років. Війни революційної Франції</p> <p>3. Реставрація монархії. Віденський конгрес та становлення нової системи політичного порядку в Європі</p> <p><u>Основна література:</u> [1, 3-5]</p> <p><u>Додаткова література:</u> [7-8, 11]</p>
8.	<p>Тема 2.8 «Весна народів» та загальна лібералізація</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <p>1. Революційні події кінця 1840-х років в Європі</p> <p>2. Становлення нових державних структур</p> <p>3. Інтеграційні процеси та поява нових імперій</p> <p><u>Основна література:</u> [3, 5]</p> <p><u>Додаткова література:</u> [8, 11-13]</p>
9.	<p>Тема 2.9 Імперіалізм та становлення нового світового порядку на межі 19 та 20 століть</p>

	<p><i>Перелік основних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ключові політичні події кінця 19 століття в Європі 2. Поділ світу між «великими державами» 3. Зростання міжнародної напруженості та спроби досягти порозуміння <p><u>Основна література:</u> [1, 4-5] <u>Додаткова література:</u> [13-14]</p>
10.	<p>Тема 2.10 Перша світова війна</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політичні передумови та перебіг 2. Вплив на політичні системи воюючих країн 3. Крах європейських імперій <p><u>Основна література:</u> [1-4] <u>Додаткова література:</u> [8, 14-15, 17]</p>
11.	<p>Тема 2.11 Міжвоєнний період в Європі</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поділ спадщини зниклих імперій 2. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин 3. Зростання міжнародної напруженості 4. Внутрішні політичні процеси в ключових європейських державах <p><u>Основна література:</u> [1-2, 4-5] <u>Додаткова література:</u> [14-15, 17]</p>
12.	<p>Тема 2.12 Друга світова війна</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політичні передумови та перебіг 2. Вплив на політичні системи воюючих країн 3. Спроби повоєнного влаштування в Європі <p><u>Основна література:</u> [2-3, 6] <u>Додаткова література:</u> [11, 15, 17]</p>
13.	<p>Тема 3.13 Східний та Західний блоки Холодної війни</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Радянська трансформація в Центрально-Східній Європі 2. Західне «економічне диво» та зростання розриву Схід-Захід 3. Спроби примирення та кооперації в біполярному світі <p><u>Основна література:</u> [3-4, 6] <u>Додаткова література:</u> [7-8, 11-12, 17]</p>
14.	<p>Тема 3.14 Міжнародні відносини біполярного світу</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інституціоналізація ООН та біполярної системи 2. Холодна війна та її гарячі точки 3. Перші кроки євроінтеграції <p><u>Основна література:</u> [3-4, 6] <u>Додаткова література:</u> [7, 9-12, 17]</p>
15.	<p>Тема 3.15 Розпад комуністичного блоку. Демократизація Центрально-Східної Європи</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розпад СРСР та Східного блоку 2. Демократизаційні процеси та військові конфлікти в сучасній Європі 3. Розвиток євроінтеграції <p><u>Основна література:</u> [2, 6] <u>Додаткова література:</u> [9-12, 17]</p>

Основні завдання циклу семінарських занять:

- мають за мету розвиток у здобувачів вміння працювати з історичною, суспільно–політичною, мемуарною та навчально-методичною літературою; вміння готувати виступи, формулювати та відстоювати свою позицію, приймати активну участь у дискусії.

	Тема та зміст заняття
1.	Тема 1.1. Вступ. Теоретичні та методологічні основи курсу <i>Перелік основних питань</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні та методологічні основи курсу 2. Історія як наука 3. Поняття та визначення <p><u>Основна література:</u> [1, 3] <u>Додаткова література:</u> [17]</p>
2.	Тема 1.2. Античність в Європі <i>Перелік основних питань</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини виникнення Античної цивілізації 2. Основи політичного устрою Античної Греції 3. Рим. Монархія, республіка, імперія 4. Політичні інститути та політична думка античного світу <p><u>Основна література:</u> [1, 3] <u>Додаткова література:</u> [11, 16]</p>
3.	Тема 1.3. Політичні особливості європейського Середньовіччя <i>Перелік основних питань</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поширення християнства в Європі. Зіткнення зі степовими цивілізаціями та ісламським світом 2. Ключові держави Європи 3. Політичні інститути. Феодальне суспільство <p><u>Основна література:</u> [1, 3-5] <u>Додаткова література:</u> [7-8, 11, 13, 16]</p>
4.	Тема 1.4. Зміни в політичному житті внаслідок Великих географічних відкриттів <i>Перелік основних питань</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відкриття Америки та розвиток нових торговельних шляхів 2. Капіталізм та роль Європи в глобальній торгівлі 3. Зміни в політичних структурах <p><u>Основна література:</u> [1, 3-5] <u>Додаткова література:</u> [7, 11]</p>
5.	Тема 1.5. Вплив Ренесансу та Реформації на політичну структуру Європи <i>Перелік основних питань</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Реформація як нова ідеологія та політичний рух 2. Релігійні війни та їх вплив на політичне становище в Європі 3. Вестфальська система міжнародних відносин <p><u>Основна література:</u> [1, 4] <u>Додаткова література:</u> [11, 13]</p>
6.	Тема 1.6. Нові державні структури ранньомодерної Європи <i>Перелік основних питань</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Буржуазна революція в Нідерландах 2. Громадянські війни в Англії 3. Абсолютизм в Європі 4. Ситуація в Центральній-Східній Європі. Вплив протистояння з Османською імперією на державні інститути країн порубіжжя <p><u>Основна література:</u> [1, 3-5] <u>Додаткова література:</u> [7-8, 11, 13]</p>
7.	Тема 2.7 Французькі революції межі 18 та 19 століть та їх вплив на Європу <i>Перелік основних питань</i>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Криза абсолютизму в Європі кінця 18 століття 2. Революційні події в Франції 1789-1815 років. Війни революційної Франції 3. Реставрація монархії. Віденський конгрес та становлення нової системи політичного порядку в Європі <p><u>Основна література:</u> [1, 3-5] <u>Додаткова література:</u> [7-8, 11]</p>
8.	<p>Тема 2.8 «Весна народів» та загальна лібералізація</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Революційні події кінця 1840-х років в Європі 2. Становлення нових державних структур 3. Інтеграційні процеси та поява нових імперій <p><u>Основна література:</u> [3, 5] <u>Додаткова література:</u> [8, 11-13]</p>
9.	<p>Тема 2.9 Імперіалізм та становлення нового світового порядку на межі 19 та 20 століть</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ключові політичні події кінця 19 століття в Європі 2. Поділ світу між «великими державами» 3. Зростання міжнародної напруженості та спроби досягти порозуміння <p><u>Основна література:</u> [1, 4-5] <u>Додаткова література:</u> [13-14]</p>
10.	<p>Тема 2.10 Перша світова війна</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політичні передумови та перебіг 2. Вплив на політичні системи воюючих країн 3. Крах європейських імперій <p><u>Основна література:</u> [1-4] <u>Додаткова література:</u> [8, 14-15, 17]</p>
11.	<p>Тема 2.11 Міжвоєнний період в Європі</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поділ спадщини зниклих імперій 2. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин 3. Зростання міжнародної напруженості 4. Внутрішні політичні процеси в ключових європейських державах <p><u>Основна література:</u> [1-2, 4-5] <u>Додаткова література:</u> [14-15, 17]</p>
12.	<p>Тема 2.12 Друга світова війна</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політичні передумови та перебіг 2. Вплив на політичні системи воюючих країн 3. Спроби повоєнного влаштування в Європі <p><u>Основна література:</u> [2-3, 6] <u>Додаткова література:</u> [11, 15, 17]</p>
13.	<p>Тема 3.13 Східний та Західний блоки Холодної війни</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Радянська трансформація в Центрально-Східній Європі 2. Західне «економічне диво» та зростання розриву Схід-Захід 3. Спроби примирення та кооперації в біполярному світі <p><u>Основна література:</u> [3-4, 6] <u>Додаткова література:</u> [7-8, 11-12, 17]</p>
14.	<p>Тема 3.14 Міжнародні відносини біполярного світу</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інституціоналізація ООН та біполярної системи

	<p>2. Холодна війна та її гарячі точки</p> <p>3. Перші кроки євроінтеграції</p> <p><i>Основна література: [3-4, 6]</i></p> <p><i>Додаткова література: [7, 9-12, 17]</i></p>
15.	<p>Тема 3.15 Розпад комуністичного блоку. Демократизація Центрально-Східної Європи</p> <p><i>Перелік основних питань</i></p> <p>1. Розпад СРСР та Східного блоку</p> <p>2. Демократизаційні процеси та військові конфлікти в сучасній Європі</p> <p>3. Розвиток євроінтеграції</p> <p><i>Основна література: [2, 6]</i></p> <p><i>Додаткова література: [9-12, 17]</i></p>

Платформа дистанційного навчання:

Для кращого засвоєння матеріалу навчальної дисципліни в період дистанційної роботи, використовується електронна пошта, месенджери, платформа дистанційного навчання «Сікорський» на основі системи Google Classroom та платформа для проведення онлайн-зустрічей Google Meet, за допомогою яких:

- спрощується розміщення методичних рекомендацій, навчальних матеріалів, літератури тощо;
- здійснюється зворотній зв'язок зі здобувачами щодо навчальних завдань та змісту навчальної дисципліни;
- перевіряються і оцінюються виконані завдання;
- ведеться облік виконання здобувачами плану навчальної дисципліни, дотримання графіку подання навчальних/індивідуальних завдань та їх оцінювання.

2. Самостійна робота здобувачів

Самостійна робота передбачає: підготовку до лекцій та семінарських занять; підготовку до участі в обговоренні питань теми; самоконтроль набутих знань; опрацювання джерел із списку літератури (базової / додаткової); створення презентацій (за вимогою) для візуального супроводу доповіді; підготовку до виконання модульної контрольної роботи (МКР); екзамену тощо.

6.1. Теми для самостійного опрацювання – не заплановано

6.2. Підготовка до лекційних та семінарських занять. Для підготовки до лекційних та семінарських занять здобувач має опрацювати заплановану базову та допоміжну літературу та підготувати матеріал для обговорення на заняттях. На лекційне заняття виділяється 0,6-1 година СРС. На семінарське заняття виділяється 3-4 години СРС.

6.3. Модульна контрольна робота. Перелік тем для підготовки до МКР знаходиться в додатках. Для МКР виділяється 4 години Самостійної роботи.

6.4. Екзамен. Екзамен проводиться за графіком після написання здобувачами модульної контрольної роботи. За результатами набраних рейтингових балів за семестр здобувач отримує стартовий рейтинг до 40 балів. Після цього проводиться екзамен, за який можна отримати до 60 балів. Сума стартового рейтингу та екзаменаційних балів і складе загальний рейтинг студента. Перелік питань для підготовки до екзамену надано у **Додатку А**. В період дистанційного навчання екзамен може бути проведений згідно з графіком занять за допомогою Google Classroom та платформи для проведення онлайн-зустрічей Google Meet. На підготовку до екзамену виділяється 30 годин срс.

Політика та контроль

3. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

7.1. Правила відвідування занять

Лекції. «Політична історія Європи» - це дисципліна, яка динамічно змінюється і постійно поповнюється новими знаннями, концепціями і фактами. Тому необхідно відвідувати лекції, де висвітлюється систематизований навчальний матеріал, демонструються презентації, акцентується увага на основних питаннях визначених тем. Без прослуховування лекційного матеріалу студенту буде складно підготуватися до семінарського заняття, модульної контрольної роботи, підготувати доповідь або тези на студентську наукову конференцію. Відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Семінарські заняття. Студентам рекомендується відвідувати семінари, бо остаточний рейтинговий бал значною мірою залежить саме від результатів роботи на семінарських заняттях. Відсутність на семінарських заняттях або непідготовленість до них призводять до зниження підсумкових балів з навчальної дисципліни.

7.2. Правила виконання завдань

Опрацьовуючи навчальний матеріал кредитного модуля «Політична історія Європи», студенти:

1) на лекціях:

- проводять аналітичний огляді із застосуванням дискусійної форми спілкування лектора зі студентами.

2) на семінарських заняттях

самотійно

- виконують модульну контрольну роботу письмово або із застосуванням платформи «Сікорський»;

під керівництвом викладача:

- організують дискусії між студентами з проблемних питань курсу, акцентуючись на аналіз та узагальнення наукової інформації;
- обґрунтовують сформульовані власні позиції та свою позицію на оцінки викладеного матеріалу.

Завдання та матеріали для проведення експрес-контролів / творчих завдань та модульної контрольної роботи подаються у додатку до робочої навчальної програми.

7.3. Правила поведінки на заняттях.

Опрацьовуючи матеріал навчальної дисципліни «*Політична історія Європи*» здобувачі на **лекціях мають уважно слухати лектора та за потреби записувати важливу інформацію.** Рекомендується / допускається діалог між здобувачем та викладачем.

На **семінарських заняттях** здобувачі:

- виконують модульну контрольну роботу (МКР) із застосуванням платформи «Сікорський»;
- роблять усні доповіді, демонструють презентації, висловлюють власну думку з питань теми, беруть участь у дискусіях. Участь здобувачів на семінарських заняттях виглядає як сумарна робота, в яку входить:
  - виступ з основного питання;
  - доповнення, запитання до доповідача;
  - участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;

Під час пошуку інформації в мережі Інтернет рекомендується використовувати надійні й перевірені джерела. Робота здобувача передбачає участь у інтерактивних формах організації навчального заняття (надання відповідей на запитання, які поставили викладач або здобувачі). Очікується, що кожен здобувач має бути готовим по всім питанням плану семінару, доповнюватиме доповіді інших здобувачів та висловлюватиме власну думку під час тематичних обговорень. Здобувачам дозволяється користуватися власними письмовими нотатками й конспектами. Допускається використання ноутбуків, планшетів, телефонів для реалізації навчальних цілей. При

цьому варто намагатися висловлювати думку самостійно, а не читати чужі тексти. Викладач критично аналізує виголошені доповіді, коментує допущені помилки, модерує дискусії між здобувачами.

Тематика лекцій і семінарів висвітлена у робочій програмі дисципліни (силабусі), яка розміщена в Електронному кампусі, на вебсайті кафедри історії, платформі «Сікорський» (Moodle, Google Classroom).

7.4. Заохочувальні та штрафні бали

Заохочувальні бали

Студентів заохочують до науково-дослідницької роботи та оприлюднення її результатів, зокрема до участі у Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції "Україна: історія, культура, пам'ять", яку щорічно організовує кафедра історії КПІ ім. Ігоря Сікорського. Тези, виголошені на конференції з тематики навчальної дисципліни оцінюються додатковими балами. Студенти разом із викладачем визначаються з темою тез, доступними джерелами та літературою. Також під керівництвом викладача студенти ознайомлюються з вимогами оформлення та подають тези на конференцію.

Додатковими балами заохочується участь студентів у щорічній олімпіаді з «Історії України» (за умови більше 80% правильних відповідей) у розмірі – 10 балів.

Згідно п.2.7. Положення (<https://osvita.kpi.ua/node/37>) сума заохочувальних балів не може перевищувати 10% рейтингової шкали

Штрафні бали

Не передбачено.

7.5. Реченець та перескладання.

Активна участь студента на заняттях є обов'язковою і буде вимагатись. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на семінарських заняттях. Кожне пропущене семінарське заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг студента з кредитного модуля. Немає конкретної кількості пропущених семінарських занять, які потребуватимуть самостійного опрацювання студентом відповідних тем і додаткового спілкування з цього приводу з викладачем. Разом з тим, студент, який пропустив семінарські заняття, може отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити такого студента до заліку.

Здобувач буде повідомлений про наявні терміни виконання завдань, яких необхідно дотримуватись. Студенти, які пропустили заняття або термін виконання завдання, повинні не допускати зниження підсумкового рейтингу, своєчасно (протягом семестру) опрацювавши відповідні теми і виконувати завдання, передбачені для пропущених занять. Студент матиме змогу продемонструвати опанування пропущених тем на заліку, якщо він бажатиме покращити свій загальний рейтинг.

7.6. Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та ключові принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності визначена у «Положенні про систему запобігання академічного плагіату в КПІ ім. Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/node/47> , а також на вебсторінці університету: <https://kpi.ua/academic-integrity>

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки здобувачів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>

Політика використання штучного інтелекту

Політика використання штучного інтелекту та її принципи регламентуються наказом «Політика використання штучного інтелекту для академічної діяльності в КПІ ім. Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/node/1225>

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Види контролю

Поточний контроль: робота на семінарських заняттях у вигляді проблемних дискусій між студентами з основних питань курсу, з акцентуванням на узагальненні наукової інформації, формулюванні власної позиції та оцінки викладеного. Всі види роботи мають визначені терміни виконання.

Календарний контроль: проводиться двічі за семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу. Є два можливих результати календарного контролю: атестований (а) та неатестований (н/а). Результат залежить від кількості набраних балів на момент проведення календарного контролю відповідно до вимог КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Критерій		Перша атестація	Друга атестація
Термін атестації		7-ий тиждень	13-ий тиждень
Умови отримання атестації	Поточний рейтинг	≥ 9 балів	≥ 18 балів

Семестровий контроль: екзамен

Система оцінювання (поточний контроль)

Рейтинг здобувача з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

- 1) роботу на семінарських заняттях;
- 2) виконання модульної контрольної роботи яка складається із трьох частин (під час дистанційного навчання виконується у вигляді тестів).

Система оцінювання контрольних заходів:

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Робота на семінарських заняттях	36	2	18	36
2	Модульна контрольна робота (три частини)	4	4/3	3	4
3	Семестровий контроль (екзамен)	60	50	1	60
	Всього	100			100

1. Робота на семінарських заняттях та доповідь за темою розділу дисципліни

Робота здобувача складається із двох компонентів: доповіді на семінарських заняттях та/або активна робота на семінарі.

Ваговий бал за роботу на кожному із 18 семінарських заняттях та доповідях на них становить – 2 бали. Максимальна кількість балів за роботу здобувача / доповідь на семінарі становить - 2 бали * 18 семінарів - 36 балів.

Критерій оцінювання роботи здобувача на семінарі:

2 бали - тема розкрита повністю (не менше за 90% потрібної інформації). Надано відповідні обґрунтування та особистий погляд на проблему. Надано правильні та повні відповіді на запитання (не менше за 90% потрібної інформації).

Окрім доповіді здобувач брав активну участь в роботі семінару.

1,5 бали - тема розкрита достатньо повно (не менше за 75% потрібної інформації). Надано з незначними неточностями обґрунтування та/або особистий погляд на проблему. Надано достатньо повні відповіді на запитання (не менше за 75% потрібної інформації).

Окрім доповіді здобувач взяв активну участь в роботі семінару.

1 бал - тема розкрита неповно (не менше за 60% потрібної інформації), недостатньо обґрунтована. Відповіді на запитання не повні (не менше за 60% потрібної інформації).

Окрім доповіді здобувач брав участь в роботі семінару.

0 балів - доповідь до семінару не відповідає вимогам до «Достатньо».

Тема не розкрита, відсутній особистий погляд на проблему, неповні відповіді на запитання .
Здобувач не брав участі в обговоренні питань семінару.

2. Модульна контрольна робота

Після завершення кожного з трьох тематичних модулів студентам дається одноразова можливість написати МКР, яка складається із тестових та/або описових завдань. Кожне з завдань оцінюється в 4\3 балів. Максимальна кількість балів за три МКР становить 4 балів.

Критерій оцінювання однієї частини МКР

4 балів	- відповіді повні та правильні (не менше за 90% потрібної інформації)
3 бали	- достатньо повні відповіді (не менше за 75% потрібної інформації)
2 бали	- неповні відповіді (не менше за 60% потрібної інформації)
0 балів	- відповіді відсутні або невірні (менше за 60% потрібної інформації)

Умови допуску до семестрового контролю: наявність не менше 20 балів

Здобувачі, які виконали всі умови допуску до екзамену, складають екзаменаційну роботу.

Екзамен проводиться за розкладом під час екзаменаційної сесії. Екзаменаційна робота оцінюється із 60 балів та складається з двох питань. (максимальна кількість балів за 1 питання складає 30 балів)

Критерій оцінювання залікового питання

27-30 балів - повна відповідь (не менше за 90% потрібної інформації)
25-26 балів - достатньо повна відповідь (не менше 85% потрібної інформації) або повна відповідь з незначними неточностями
23-24 балів - відповідь на питання в цілому розкрито (не менше за 75% потрібної інформації)
21-22 балів - неповна відповідь (не менше 65% потрібної інформації)
18-20 балів - неповна відповідь (не менше за 60% потрібної інформації), значні помилки
0 балів - неповна відповідь (менше за 60% потрібної інформації) або відповідь відсутня

Для того, щоб отримати найвищий рейтинг, здобувачу потрібно: брати активну участь у семінарських заняттях, виголошувати належно підготовлені й аргументовані усні доповіді з семінарських питань, активно доповнювати відповіді інших здобувачів, чітко й логічно висловлювати власну позицію з дискусійних питань; своєчасно виконувати МКР. Здобувачу дається одноразова можливість виконати МКР.

До зниження рейтингу здобувача призводить: невиконання МКР; неналежна підготовка до семінарів; неточності, неповнота, помилки у відповідях чи ґрунтуваннях на не достовірних історичних джерел.

Здобувач може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення здобувача з виставленою оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом <https://osvita.kpi.ua/node/182> .

Рейтингова оцінка здобувача складається з балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю, заохочувальних та штрафних балів, викладач зводить їх до рейтингової оцінки та переводить до оцінок за університетською шкалою (Таблиця 1)

Таблиця 1. Відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100–95	Відмінно
94–85	Дуже добре
84–75	Добре
74–65	Задовільно
64–60	Достатньо
Менше за 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендований перелік питань до семестрового контролю (екзамен) надані в додатку А до силабусу.

Рекомендований перелік тем на МКР надано в додатках.

Визнання результатів навчання в інших ВНЗ, а також у неформальній/ інформальній освіті.

В Університеті визнання результатів навчання в інших ВНЗ в тому числі у неформальній/ інформальній освіті ухвалено в:

- Положенні про визнання іноземних документів про освіту (<https://osvita.kpi.ua/node/123>);
- Положенні про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті (<https://osvita.kpi.ua/node/179>);
- Положенні про академічну мобільність (<https://osvita.kpi.ua/node/124>);
- Порядку оформлення індивідуального навчального плану студентів, які беруть участь у програмах академічної мобільності (<https://osvita.kpi.ua/node/186>).

При наявності у здобувача документів, які підтверджують його участь у наукових конференціях (міських, міжміських, Всеукраїнських тощо), академічній мобільності (в тому числі індивідуальній) за темою семінарського заняття або розділу навчальної дисципліни, вони можуть враховуватися викладачем у семестровому та поточному контролі відповідно до рейтингової системи оцінювання результатів навчання. Додаткова валідація даних результатів неформального навчання не передбачається (згідно п. 2.2. Положенням про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті).

Позааудиторні заняття

Можлива участь студентів у:

- науково-дослідницькій роботі та оприлюдненні її результатів, зокрема, на Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції "Україна: історія, культура, пам'ять", яку щороку проводить кафедра історії та інших;
- діяльності студентського гуртка наукового спрямування «Клуб шанувальників історії»; олімпіаді з історичних дисциплін в тому числі з «Історії України», що проводиться на кафедрі історії.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне та асинхронне дистанційне навчання з використанням платформи для відео-конференцій (Google Meet) та освітньої платформи дистанційного навчання «Сікорський» (Google Classroom).

Навчальний процес у дистанційному режимі здійснюється відповідно до затвердженого розкладу навчальних занять. Заняття проходять з використанням сучасних ресурсів проведення онлайн-зустрічей (організація відео-конференцій).

Інклюзивне навчання

Допускається відповідно до «Положення про організацію інклюзивного навчання у КПІ ім. Ігоря Сікорського» (2020). Детально: <https://osvita.kpi.ua/ppoin>

Робочу програму навчальної дисципліни (Силабус):

Складено

Доцент кафедри історії, к.і.н., доцент Сергій ЧОЛІЙ

Ухвалено кафедрою історії (протокол № 1 від 28 серпня 2024р.)

Погоджено Методичною комісією ФСП (протокол № 1 від 29 серпня 2024р.)

Додаток А
Перелік питань до семестрового контролю (екзамен)

Зразок екзаменаційного білету

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ім. ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____

Спеціальність 032 Історія та археологія
033 Філософія
_____ (код і назва напрямку підготовки)

Освітня програма Європейські студії
_____ (код і назва спеціальності)

Навчальна дисципліна Політична історія Європи
_____ (назва)

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № _____

1 *Питання I*

2 *Питання II*

Затверджено на засіданні кафедри Історії
_____ (назва кафедри)

Протокол № _____ від « _____ » _____ 202 р.

Завідувач кафедри історії _____ (підпис) _____ (Прізвище та ініціали)

ПИТАННЯ для формування екзаменаційних білетів

1. Проаналізуйте зміну поняття Європа в різні історичні періоди.
2. Зародження Античної цивілізації.
3. Політичний устрій Стародавньої Греції.
4. Римська імперія: географія, структура управління, політичні інститути.
5. Ключові особливості політичної історії періоду Римської республіки.
6. Загальні риси феодальних держав європейського Середньовіччя.
7. Візантія як продовження політичної історії Стародавнього Риму.
8. Поява ранньофеодальних держав в Центральній та Східній Європі періоду Середньовіччя.
9. Київська Русь: зовнішня політика, феодальна роздробленість, занепад.
10. Поширення християнства в Європі впродовж 1-10 століть нашої ери.
11. Хрестові походи та їх значення для розвитку Європи.
12. Великі географічні відкриття 15-16 століть.
13. Буржуазна революція в Нідерландах.
14. Буржуазна революція в Англії.
15. Вестфальська система міжнародних відносин.
16. Початок Реформації в Європі. Боротьба за конфесійне різноманіття.
17. Військові конфлікти 2 половини 16 – першої половини 17 століть в Європі.
18. Зруйнування Візантії, вплив турецької держави на політичну ситуацію в Європі 16-17 століть.
19. Абсолютні монархії в Європі 18 століття.
20. Велика Французька революція та війни революційної Франції.

21. Наполеон Бонапарт та його вплив на політичну ситуацію в Європі.
22. Віденський конгрес та становлення нової системи міжнародних відносин.
23. Ключові європейські держави станом на 1830 рік.
24. «Весна народів» в контексті європейського політичного розвитку.
25. Об'єднання Німеччини в другій половині 19 століття.
26. Об'єднання Італії в другій половині 19 століття.
27. Становлення колоніальних імперій. Поділ ними світу наприкінці 19 століття.
28. Міжнародні конфлікти, які передували Першій світовій війні.
29. Причини початку Першої світової війни.
30. Хід бойових дій впродовж Першої світової війни.
31. Наслідки Першої світової війни для європейського супрарегіону.
32. Причини початку Другої світової війни.
33. Хід бойових дій впродовж Другої світової війни.
34. Наслідки Другої світової війни для європейського супрарегіону.
35. Дипломатичне врегулювання наслідків Першої світової війни. Версальська система міжнародних відносин.
36. Дипломатичне врегулювання наслідків Другої світової війни. Потсдамська система міжнародних відносин.
37. Громадянська війна в колишній Російській імперії. Створення СРСР.
38. «Велика депресія» та становлення авторитарних режимів в Європі.
39. Громадянська війна в Іспанії та її наслідки для Європи.
40. Міжнародні конфлікти 1930-х років, які передували Другій світовій війні.
41. Становлення тоталітарного суспільства в СРСР та його розвиток.
42. Становлення тоталітарного суспільства в Німеччині та його розвиток.
43. Біполярна система міжнародних відносин впродовж 1945-1990 років.
44. Розвиток капіталістичних країн Європи впродовж 1945-1990 років.
45. Об'єднання Німеччини наприкінці 20 століття.
46. Становлення політичних систем радянських держав-сателітів після закінчення Другої світової війни.
47. Десталінізація в СРСР.
48. Міжнародна «розрядка» та співпраця між Західним та Східним блоками під час Холодної війни.
49. Процес розпаду СРСР впродовж 1989-1991 років.
50. Євроінтеграційні процеси впродовж 1950-2000 років.
51. Євроінтеграційні процеси впродовж 2000-2020 років.
52. Розвиток країн соціалістичного табору впродовж Холодної війни.
53. Війни та конфлікти в Європі впродовж процесу трансформації (1980-2010 роки).
54. Новітні війни та конфлікти в Європі (з 2010 року).
55. Становлення державних систем нових європейських країн Східної Європи після 1991 року.
56. ЄС на сучасному етапі: принципи управління та розподіл повноважень.
57. Становлення державних систем нових європейських країн Південної Європи після 1991 року.
58. Перспективи розширення ЄС на сучасному етапі.
59. Ключові політичні проблеми сучасного періоду в Європі.
60. Створення та розширення НАТО та її вплив на безпекову ситуацію в Європі.

Додаток Б

Питання для МКР

1. Проаналізуйте, як природно-географічні умови впливали на формування ранніх політичних структур у Європі.
2. Поясніть, чому політична спадщина античного світу стала основою європейської політичної традиції.
3. Охарактеризуйте механізми легітимації влади в античних державах Європи.
4. Проаналізуйте трансформацію республіканських інститутів у процесі переходу Риму до імперської форми правління.
5. Поясніть роль права як інструменту політичної інтеграції в Римській державі.
6. Проаналізуйте політичні наслідки християнізації Європи для державної влади.
7. Охарактеризуйте специфіку взаємин світської та церковної влади в середньовічній Європі.
8. Поясніть, як феодальна ієрархія визначала характер політичної влади.
9. Проаналізуйте причини політичної фрагментації Європи в середні віки.
10. Охарактеризуйте роль міст і міського самоврядування у трансформації середньовічних політичних структур.
11. Проаналізуйте вплив Реформації на зміну політичної лояльності та державного суверенітету.
12. Поясніть, чому релігійні конфлікти стали каталізатором формування нових політичних систем.
13. Охарактеризуйте процес формування централізованих держав у Західній Європі.
14. Проаналізуйте взаємозв'язок між військовими реформами та посиленням державної влади.
15. Поясніть політичні наслідки колоніальної експансії для європейських держав.
16. Охарактеризуйте зміну ролі монарха в процесі переходу до абсолютизму.
17. Проаналізуйте причини різних моделей державного розвитку в Західній та Східній Європі.
18. Поясніть значення дипломатії як інструменту європейської політики ранньомодерного часу.
19. Проаналізуйте формування балансу сил як принципу міжнародних відносин.
20. Охарактеризуйте роль політичних еліт у стабілізації або дестабілізації держав.
21. Проаналізуйте вплив революційних рухів на трансформацію монархічних режимів.
22. Поясніть, як національна ідея змінювала політичну карту Європи.
23. Охарактеризуйте політичні наслідки індустріалізації для державного управління.
24. Проаналізуйте формування масової політики в європейських державах XIX ст.
25. Поясніть роль парламентських інститутів у політичній модернізації Європи.
26. Охарактеризуйте взаємозв'язок між соціальними рухами та політичними реформами.
27. Проаналізуйте політичні аспекти імперіалізму наприкінці XIX ст.
28. Поясніть, як зовнішня політика стала продовженням внутрішньополітичних процесів.
29. Охарактеризуйте зміну поняття суверенітету в європейській політичній думці XIX ст.
30. Проаналізуйте причини політичної нестабільності багатонаціональних імперій.
31. Проаналізуйте трансформацію державності в Європі після Першої світової війни.
32. Поясніть, чому демократичні інститути в міжвоєнній Європі виявилися вразливими.
33. Охарактеризуйте механізми встановлення авторитарної влади в європейських державах.
34. Проаналізуйте роль ідеології у мобілізації мас у XX ст.
35. Поясніть вплив Другої світової війни на зміну політичних кордонів і режимів.
36. Охарактеризуйте політичні наслідки поділу Європи на сфери впливу після 1945 р.
37. Проаналізуйте специфіку політичних систем держав «народної демократії».
38. Поясніть причини та наслідки кризи легітимності радянської моделі влади.
39. Охарактеризуйте роль міжнародних організацій у стабілізації повоєнної Європи.
40. Проаналізуйте вплив Холодної війни на внутрішню політику європейських держав.
41. Проаналізуйте політичні трансформації в Європі після завершення біполярного протистояння.

42. Поясніть особливості формування нових політичних еліт у постсоціалістичних країнах.
43. Охарактеризуйте виклики демократичного транзиту в країнах Східної Європи.
44. Проаналізуйте зміну ролі національної держави в умовах євроінтеграції.
45. Поясніть політичні наслідки розширення ЄС для внутрішньої стабільності Союзу.
46. Охарактеризуйте кризу солідарності в ЄС як політичну проблему.
47. Проаналізуйте вплив міграційних процесів на політичний ландшафт Європи.
48. Поясніть зростання популістичних і радикальних рухів у сучасній Європі.
49. Охарактеризуйте вплив безпекових загроз на трансформацію європейської політики.
50. Оцініть перспективи політичного розвитку Європи в умовах системних криз ХХІ століття.